



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 410/08-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. decembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť J. K., Š., t. č. vo väzbe, a J. J., V., zastúpených advokátom JUDr. P. B., Š., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tos/70/2007 z 11. decembra 2007 a rozhodnutím Okresného súdu Trnava sp. zn. 1 T 50/2007 zo 6. novembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. K. a J. J. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 10. marca 2008 doručené podanie J. K. a J. J. (ďalej len „sťažovatelia“), t. č. obidvaja vo väzbe, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutím Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Tos/70/2007 z 11. decembra 2007 a rozhodnutím Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 50/2007 zo 6. novembra 2007.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia namietajú porušenie nimi označených základných práv súvisiacich s osobnou slobodou tým, že krajský súd a ani okresný súd pri svojej rozhodovacej činnosti v predmetnej veci nepostupovali v súlade s ustanoveniami ústavy, ktorých porušenie namietajú, čo podľa ich tvrdenia malo za následok porušenie ich prezumpcie neviny, a tým aj ich ústavných práv a taktiež porušenie Trestného poriadku pri rozhodovaní o väzbe, pretože orgány činné v trestnom konaní nepostupovali v trestnom konaní v čase, keď sú obvinení vo väzbe s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uvádzajú:

„Odvolací súd v odôvodnení svojho uznesenia (str. 2 posledný ods. a str. 3 prvý ods.), napriek skutočnosti, že prvostupňový súd doposiaľ nevyniesol odsudzujúci rozsudok a tiež v rozpore s prezumpciou neviny, vyplývajúcou predovšetkým z ust. čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, vyslovil právny názor, podľa ktorého citujem: „ zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie boli spáchané, majú znaky trestného činu a sú dôvody na podozrenie, že ich spáchali obžalovaní“ Ďalej odvolací súd uvádza citujem: „ Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že trestná činnosť, za ktorú sú obžalovaní trestne stíhaní, bola páchaná organizovane, bola pripravovaná po dlhšiu dobu konkrétnymi skutkami a k jej dokonaniu neprišlo v dôsledku zásahu polície.“ Uvedeným konštatovaním odvolací súd nepochybne porušil zásadu prezumpcie neviny a tým aj ústavné práva obžalovaných.“

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti ďalej poukázali na skutočnosť, že podľa odôvodnenia odvolacieho súdu v podstate tento naprával pochybenia, ktoré vyplývali z nesprávneho posúdenia dôvodu väzby súdom prvého stupňa, tak, že najprv podľa odvolacieho súdu zrušil nesprávny výrok súdu prvého stupňa, a potom rozhodujúc vo veci sám žiadosť sťažovateľov o prepustenie z väzby na slobodu zamietol.

Sťažovatelia sa domnievajú, že prijatím uvedeného uznesenia krajského súdu došlo k porušeniu ich základných práv, pretože „... je súdom deklarovaná obava z pokračovania v trestnej činnosti obžalovaných len hypotetickou možnosťou. Táto obava nie je podložená žiadnymi konkrétnymi skutočnosťami či konaním obžalovaných“.

Napokon sťažovatelia tvrdia, že boli porušené ich základné práva tým, že vo veci rozhodoval nepríslušný súd, a preto žiadajú, „... *aby aj z tohto pohľadu bola preskúmaná zákonnosť ich väzby od začiatku jej trvania*“.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie označených, aby zrušil uvedené rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu a vec vrátil na nové konanie. Zároveň žiadajú aby im ústavný súd nálezom priznal primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej predmetom je tvrdenie sťažovateľov o porušení ich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 ústavy uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tos/70/2007 z 11. decembra 2007 a uznesením okresného súdu sp. zn. 1 T 50/2007 zo 6. novembra 2007.

Ústavný súd sa z dôvodu zachovania komplexnosti a opodstatnenosti pri vybavovaní predmetnej sťažnosti zamerá najprv na posúdenie otázky, či postupom všeobecných konajúcich súdov skutočne došlo k tak závažnému zásahu do základných práv sťažovateľov, viažucich sa k samotnému priebehu namietaného trestného konania, ktorý by bolo možné považovať bez akýchkoľvek pochybností aj za porušenie ústavou označených základných práv.

Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že k samotnému zásahu do trestnoprocesných práv sťažovateľov nedošlo, a teda je potrebné veľmi citlivo posudzovať samotnú otázku, čo znamená takéto narušenie princípu prezumpcie neviny, ako aj porušenie práva na osobnú slobodu v kontexte predmetnej sťažnosti. Samotné tvrdenie sťažovateľov, že nie je dostatočne odôvodnený dôvod väzby, pretože všeobecný súd dostatočne nepodložil tento dôvod rozhodnutia o konkrétne skutočnosti nerobí záver všeobecného súdu protiústavným, resp. ústavne nekonformným zásahom do označených základných práv sťažovateľov. V kontexte týchto úvah sa ústavný súd prikláňa k názoru, že aj keby v konkrétnom jednotlivom prípade boli zistené procesné

pochybenia menšej intenzity je treba posudzovať, či išlo o taký prípad, ktorý by naplnil porušenie základného ľudského práva a slobody. Podľa názoru ústavného súdu o taký prípad nejde. Aj keď je formálnoprávny predpoklad práva každého obvineného na uplatňovanie svojich práv v konaní jednou zo základných záruk dodržiavania legality trestného procesu, je treba mať na zreteli, že z neho nevyplýva nárok obvineného na to, aby bola vec posudzovaná podľa jeho predstáv a pre neho úspešne. To znamená, že je potrebné pri zohľadnení závažnosti trestnej činnosti, z ktorej sú sťažovatelia obvinení, vziať do úvahy aj to, či zmysel záujmu sťažovateľov pri podávaní žiadostí o prepustenie z väzby, ako aj pri podávaní sťažnosti ústavnému súdu, naozaj tkvie na požiadavke zabezpečenia efektívnosti trestného procesu, v ktorom vystupujú ako účastníci, a kde môžu preukázať svoju vinu alebo nevinu, alebo sa sťažovatelia pokúšajú zmariť tento proces poukazom na tvrdené procedurálne chyby.

Ústavný súd už v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou konštatoval, že v ustanovení čl. 17 ods. 5 ústavy týkajúceho sa práva na osobnú slobodu je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania (napr. sp. zn. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

Rešpektovanie základných práv garantovaných v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy u osoby pozbavenej osobnej slobody väzbou preto nevyhnutne zahŕňa zabezpečenie základných procesných záruk vyžadovaných v zmysle čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane základných práva s slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní súdu, ktorého predmetom je rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby obvineného.

Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru je zabezpečiť osobám zatknutým alebo inak pozbaveným osobnej slobody právo iniciovať konanie, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti opatrenia, ktorým boli slobody pozbavené. O zákonnosti takéhoto opatrenia musí rozhodovať súdny orgán, t. j. orgán spĺňajúci

podmienku nezávislosti a nestrannosti. Samotné konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí mať charakter súdneho konania, ktoré okrem inštitucionálnych záruk nezávislosti a nestrannosti orgánu rozhodujúceho vo veci musí poskytovať garancie procesnej povahy primerané povahe pozbavenia osobnej slobody dotknutej osoby v konkrétnom prípade. Osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) pokiaľ ide o odôvodnenosť trvania väzby, a vyvracať ich. Za týmto účelom jej musí byť poskytnutá možnosť nahliadnuť do spisu (pokiaľ o to požiada), pričom jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (princíp kontradiktórnosti konania).

Ústavný súd však poukazuje na skutočnosť, že sťažovatelia argumentujú najmä tým, že, *„obvinenému možno ukladať len také obmedzenia, ktoré sú potrebné na zabezpečenia úspešného vykonania trestného konania, pričom súd je povinný oprieť dôvodnosť väzby o konkrétne skutočnosti (t.z.v. materiálna podmienka obvinenia). V danom prípade sme presvedčení, že dôvodnosť väzby podľa ust. § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. nie je daná a teda nie je ani preukázaná konkrétnymi skutočnosťami“*. Ústavný súd zdôrazňuje, že poukázanie sťažovateľov, ako strany trestného konania na nesprávny právny názor všeobecného súdu, a s prihliadnutím na závažnosť protispoločenského konania, t. j. trestnej činnosti, pre ktorú sú sťažovatelia stíhaní, vyvolávajú skôr dojem snahy sťažovateľov, exkulovať sa takýmto spôsobom spod účinkov legálnej a právne odôvodnenej väzby.

Povinnosťou súdu v trestnom konaní je poskytnúť jeho účastníkom súdnu ochranu v rozsahu a za podmienok ustanovených v zákone, spôsobom rešpektujúcim ich základné práva (zaručené predovšetkým v čl. 17 a v čl. 46 až 50 ústavy). V prípade kolízie uvedených práv (napr. práva obvineného opakovane v krátkych intervaloch iniciovať konanie o preskúmanie zákonnosti väzby zahŕňajúce spomínané procesné záruky, podaním žiadosti o prepustenie na slobodu, s právom na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody, prípadne s právom na prerokovanie samotnej veci – trestného obvinenia, bez zbytočných prietáhov), je povinnosťou súdu zabezpečiť ich spravodlivú rovnováhu.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na fakt, že z argumentácie konajúcich všeobecných súdov v ich rozhodnutiach o zamietnutí žiadosti o prepustenie obvinených z väzby vyplýva dôvodnosť existencie takéhoto dôvodu rozhodnutia.

Ústavný súd je v súvislosti s namietaním porušenia základného práva podľa čl. 50 ods. 2 ústavy toho názoru, že namietaným rozhodnutím krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tos/70/2007 spočívajúcom v prerokovaní sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu okresného súdu a na základe citácie sťažovateľov („... *zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie boli spáchané, majú znaky trestného činu a sú dôvody na podozrenie, že ich spáchali obžalovaní ...*“), nedošlo k takému porušeniu základných práv zaručených v čl. 50 ods. 2 ústavy, ktoré by znamenali ipso facto porušenie princípu prezumpcie neviny, ktorý je tam obsiahnutý.

Ústavný súd na záver a cez prizmu zohľadnenia už uvedených právne relevantných skutočností konštatuje, že namietaným postupom a rozhodnutím krajského súdu nijako nemohlo dôjsť k namietanému porušeniu ústavou garantovaných práv. V nadväznosti na tento záver sa ústavný súd odmietol zaoberať ďalšími požiadavkami sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2008